

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 czerwca 2018 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił O. Ż. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 7 marca do 22 czerwca 2018 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 5 czerwca 2018 r., o numerze (...) O. Ż. została wyłączona z ubezpieczenia społecznego od 7 grudnia 2017 r., gdyż w wyniku kontroli ustalono, że zawarta przez nią umowa o pracę z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. miała charakter pozorny.

Decyzją z 27 lipca 2018 r., znak (...) ZUS Odział w S. odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku macierzyńskiego chorobowego za okres od 23 czerwca 2018 r. do 21 czerwca 2019 r. z takich samych przyczyn, jak w przypadku zasiłku chorobowego.

Od powyższych decyzji odwołała się O. Ż., wnosząc o ich zmianę poprzez przyznanie jej prawa do zasiłku chorobowego za okresy wymienione w decyzjach. Cała argumentacja odwołania odnosiła się do niezasadności wyłączenia z ubezpieczenia społecznego. Ubezpieczona podnosiła, że jej umowa o pracę była ważna, wiążąca, faktycznie wykonywana i nie miała charakteru pozornego.

Organ rentowy w obu odpowiedziach na odwołanie wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz organu kosztów zastępstwa procesowego, wywodząc jak w uzasadnieniu każdej decyzji.

Postanowieniem z 2 października 2018 r. sprawy z odwołania od obu decyzji zostały połączone do wspólnego rozpoznania i orzekania. Następnie postanowieniem z 4 grudnia 2018 r. postępowanie zostało zawieszone do czasu prawomocnego zakończenia sprawy z odwołania od decyzji dotyczącej wyłączenia z ubezpieczenia społecznego, które toczyło się przed Sądem Okręgowym w Szczecinie. Po jego zakończeniu niniejsze postępowanie zostało podjęte.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

O. Ż. została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego od 7 grudnia 2017 r., a jako podstawę zgłoszenia wskazano umowę o pracę w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S., na stanowisku członka zarządu.

O. Ż. w okresie od 7 marca do 22 czerwca 2018 r. pozostawała niezdolna do pracy. Płatnik składek – spółka (...) – złożyła zaświadczenie do (...) Oddział w S. o wypłacie zasiłku chorobowego za ten okres, z tytułu pracowniczego zatrudnienia. Natomiast za okres od 23 czerwca 2018 r. do 21 czerwca 2019 r. spółka złożyła wniosek o zasiłek macierzyński – z tego samego tytułu.

Niesporne, a ponadto: zaświadczenie płatnika składek, zwolnienia lekarskie, karta zasiłkowa i wniosek o zasiłek macierzyński w aktach organu rentowego.

Inspektorzy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. przeprowadzili w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kontrolę doraźną, której celem było ustalenie, czy O. Ż. wykonywała od 7 grudnia 2017 r. pracę w kontrolowanej firmie.

W związku z dokonanymi w wyniku kontroli ustaleniami Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 5 czerwca 2018 r., o numerze (...) ustalił, iż O. Ż. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu od 7 grudnia 2017 r.

Niesporne, a ponadto: decyzja (...) Oddziału w S. z 5 czerwca 2018 r., o numerze (...) – k. 10-12 akt zasiłkowych ZUS

Rozpoznający sprawę na skutek odwołania O. Ż. od decyzji w przedmiocie wyłączenia z ubezpieczenia społecznego, Sąd Okręgowy VI Wydział Ubezpieczeń Społecznych w S. wyrokiem z dnia 20 grudnia 2018 r., sygnatura akt VI U 1796/18 oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu wyroku wskazano, że nie występowało podporządkowanie pracownicze w badanym stosunku prawnym, a nadto, że umowa była nieważna – jako zawarta w celu obejścia prawa.

Wyrokiem z 5 września 2019 r. (sygnatura akt III AUa 102/19) Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację ubezpieczonej od powyższego wyroku.

Niesporne, a ponadto: odpis wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt VI U 1796/18 z uzasadnieniem – k. 47-55; odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 września 2019 r., sygn. akt III AUa 102/19 z uzasadnieniem – k. 56-66

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się nieuzasadnione.

Sporna między stronami była kwestia istnienia po stronie odwołującej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 7 marca do 22 czerwca 2018 r. oraz zasiłku macierzyńskiego za okres 23 czerwca 2018 r. do 21 czerwca 2019 r. (po połączeniu spraw z odwołania od dwóch decyzji). Przy czym jedynym argumentem organu rentowego dla pozbawienia ubezpieczonej prawa do tych świadczeń była uprzednia decyzja o wyłączeniu jej z ubezpieczenia społecznego, wobec uznania umowy o pracę za nieważną.

Ustalenia faktyczne w sprawie Sąd poczynił w znacznej mierze w oparciu o dokumenty przedłożone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. oraz rozstrzygnięcia, które zapadły w toku postępowania przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy w sprawie VI U 1796/18, zainicjowanego odwołaniem ubezpieczonej.

Postępowanie w niniejszej sprawie zostało, na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., zawieszono z uwagi na toczące się postępowanie przed Sądem Okręgowym w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym w okresie obejmującym okres spornego w rozpoznawanej sprawie świadczenia. Następnie postępowanie podjęto po uprawomocnieniu wydanego przez Sąd Okręgowy wyroku.

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137 poz. 887 z późn. zm.) obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Przepisy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy wprowadzają obowiązek, w odniesieniu do pracowników, ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. W myśl zaś art. 13 pkt 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne - pracownicy w okresach od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania stosunku pracy. Ponadto, zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60, poz. 636 z późn. zm.), świadczenia pieniężne na warunkach określonych ustawą przysługują osobom objętym ubezpieczeniem społecznemu w razie choroby i macierzyństwa określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Ponadto, w myśl art. 7 tejże ustawy, zasiłek chorobowy przysługuje również osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała:

- 1) nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego,
- 2) nie później niż w ciągu 3 miesięcy od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego - w razie choroby zakaźnej, której okres wylegania jest dłuższy niż 14 dni, lub innej choroby, której objawy chorobowe ujawniają się po okresie dłuższym niż 14 dni od początku choroby.

Z kolei na mocy art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko.

Kwestia podlegania O. Ź. obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu stanowiła przedmiot postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym Sądem Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie w sprawie o sygnaturze akt VI U 1796/18. Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie, a następnie Sąd Apelacyjny wyrokiem 5 września 2019 r. oddalił apelację od orzeczenia Sądu Okręgowego, co czyni je prawomocnym.

Tym samym w sposób prawomocny ustalono, że O. Ź. nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S. począwszy od dnia 7 grudnia 2017 r.

Prawomocny wyrok korzysta z powagi rzeczy osądzonej, co oznacza niemożność czynienia w innym toczącym się postępowaniu ustaleń pozostających z nim w sprzeczności. Zgodnie bowiem z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i organy państwowe. Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Rejonowy nie mógł zatem dokonać samodzielnych ustaleń w zakresie podlegania bądź nie podlegania przez O. Ź. ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia w spółce (...).

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 19 maja 2005r. I ACa 1848/04 (LEX nr 166820) moc wiążąca orzeczenia określona w art. 365 § 1 k.p.c. w odniesieniu do sądów oznacza, że podmioty te muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak to orzeczono w prawomocnym orzeczeniu. Zatem w kolejnym postępowaniu sąd jest związany prawomocnym orzeczeniem, rozumianym jako określona wypowiedź sądu rozpoznającego poprzednią sprawę, będącą syntezą ustaleń faktycznych i prawnych. W konsekwencji Sąd rozpatrujący niniejszą sprawę nie prowadził postępowania dowodowego na okoliczność potwierdzenia zatrudnienia ubezpieczonej w spółce (...).

Ustalenie prawomocnym wyrokiem, iż O. Ź. nie była uprawniona do korzystania ze świadczeń z pracowniczego ubezpieczenia społecznego oraz że nie została prawidłowo zgłoszona przez płatnika do ubezpieczenia społecznego przesądza o rezultacie niniejszego postępowania. Konsekwencją orzeczenia o braku podleganiu ubezpieczeniu jest odmowa przyznania prawa ubezpieczonej do zasiłku chorobowego oraz zasiłku macierzyńskiego w spornym okresie.

Ubezpieczona dodatkowo podniosła argument, że wobec prawomocnego ustalenia, że nie została prawidłowo zawarta umowa o pracę, sąd powinien zbadać istnienie prawa do zasiłku chorobowego i macierzyńskiego z tytułu umowy zlecenia, za którą można by uznać umowę zawartą przez strony.

Do tej kwestii odnosił się już Sąd Apelacyjny w Szczecinie w końcowej części uzasadnienia swojego wyroku z 5 września 2019 r. wskazując, że zgodnie z utrwaloną linią orzeczniczą w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności (m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99). W konsekwencji przedmiot sporu sądowego musi mieścić się w zakresie przedmiotowym decyzji organu rentowego. Sąd nie może rozstrzygać o czymś, o czym organ rentowy nie decydował (wyrok Sąd Najwyższego z 9 września 2010 r., II UK 84/10).

W tym wypadku przyznanie zasiłku chorobowego za sporny okres zostało zainicjowane przez płatnika składek złożeniem zaświadczenia Z-3, z którego wyraźnie wynikało, że to umowa o pracę (a nie umowa zlecenia) ma być tytułem uprawniającym do świadczenia. Z kolei zasiłek macierzyński został pierwotnie przyznany na wniosek płatnika – również bazując na pracowniczym tytule zatrudnienia.

Poza tym trzeba podkreślić, że brak podporządkowania pracowniczego przy zatrudnieniu ubezpieczonej nie był jedyną przesłanką oddalenia odwołania w sprawie o podleganie ubezpieczeniu społecznemu. Sądy obu instancji wskazały poza tym na zawarcie umowy w celu obejścia prawa, choćby z tego względu, że spółki nie było stać na zatrudnienie ubezpieczonej za wynagrodzeniem wpisanym do umowy. A to czyniłoby nieważną również umowę zlecenia – gdyby rzeczywiście została zawarta.

W tym stanie rzeczy uznając zaskarżoną decyzję ZUS za prawidłową, w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalono odwołanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 265). Należało zasądzić koszty zastępstwa we wskazanej tam stawce 180 zł oddzielnie dla każdej z dwóch połączonych spraw.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

28.01.2020